

Нестеренко В. А.
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри теоретико-правових і соціально-гуманітарних дисциплін,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

Петелько Я. В.
молодший науковий співробітник Кам'янець-Подільського державного
історичного музею-заповідника,
м. Кам'янець-Подільський

Борис Юрійович Іваницький: життєвий та науковий шлях

Сільськогосподарський факультет при Кам'янець-Подільському державному українському університеті розпочав свою діяльність в жовтні 1919 р. в погорілому будинку колишньої двокласної епархіальної школи на Лагерній вулиці (зараз це навчальне приміщення Кам'янець-Подільського Національного університету ім. Івана Огієнка). Навчальний план факультету наслідував навчальні плани Петровської Сільськогосподарської академії [1, с.2]. Виклади природничих дисциплін були спільні з природничим факультетом університету. Викладались і спеціальні дисципліни. У 1919-1920 навчальному році викладачем лісівництва для студентів сільськогосподарського факультету був приват-доцент Б.Ю. Іваницький [1, с.3].

Борис Юрійович Іваницький народився 21 березня 1878 р. в м. Суми Харківської губернії. Його батько був агрономом, походив з дрібної шляхти, мав невеликий родинний сільський маєток, а мати походила з польської родини, проте прийняла українську культуру і виховувала своїх дітей в українському дусі.

Борис спочатку навчався вдома, а потім вступив до Сумської реальної школи, яку закінчив у 1896 р. Після цього вступає до Лісового інституту в Санкт-Петербурзі, де вчився дуже добре. Отримав спеціальність «вченого лісничого».

Після цього упродовж майже 15 років Борис Іваницький працював практичним лісничим у різних державних лісництвах Російської імперії. За цей час він змінив п'ять місць роботи, що дало можливість набути йому великого практичного досвіду. Цей досвід пригодився йому пізніше під час його діяльності на чолі Департаменту Лісництва УНР та при викладанні у вищій школі [2].

У 1907 р. Київська «Просвіта» видала науково-популярну працю Б. Іваницького «Як позбутися ярів та пісків». Це була перша праця з лісівництва, що вийшла українською мовою. Тому деякі історики вважають Бориса Юрійовича засновником українського лісівництва.

Революція застала Б.Іваницького на праці в Святошинському лісництві під Києвом. Він разом з О. Шаповалом та О. Макаренком організує Лісовий департамент спочатку Генерального секретаріату Української Центральної Ради, а потім Міністерства хліборобства УНР. У 1918 р. Борис Іваницький стає його директором. У 1919 р. після поразки військ Директорії залишає Київ і восени переїжджає до Кам'янця-Подільського, де стає лектором з лісівництва на сільськогосподарському факультеті [2].

Активно займається науковою роботою. За все своє життя опублікував понад 20 ґрунтовних наукових праць, які всі без винятку були присвячені українському лісу, його природі, історії, колонізаційній ролі, кліматичному і господарському значенню, лісокультурним прикметам та тенденціям господарчого розвитку, а також особливостям техніки лісорозведення й використання. Найголовніші праці вченим були написані в період Української національно-демократичної революції: «Лісова промисловість України» (1918 р.), «Ліси України» (1919 р.), «Лісове господарство України»(1922 р.) та інші.

До цих праць Б. Іваницького фактично не було українського лісу, оскільки не існувало незалежної держави України. Для популяризації ідеї українського лісу Борис Юрійович спочатку виявив всі лісові ресурси України на основі

перепису населення. Він створив карту лісів України, обрахував їх площу по різних губерніях [2].

Трохи більше року працював Борис Юрійович у місті над Смотричем. За цей час він поруч із викладанням в університеті створив кабінет лісівництва на с.г. факультеті, прочитав ряд лекцій для всіх бажаючих з лісової справи [3]. Так, 4 лютого 1920 р. він у будівлі СГІ прочитав публічну лекцію «Причини малолісності України» [4].

Після перемоги більшовиків Б. Іваницький емігрує спочатку до Польщі, а у 1922 р. до Чехословаччини. Тут бере участь в організації Української Господарчої академії (УГА) в Подєбрадах. Професорська Рада УГА надала Б. Іваницькому вчене звання професора лісівництва і обрала його першим проректором УГА. Викладав курси лісовирощення, дендрологію, лісову політику і частково охорону лісів [2]. Пізніше його обирають ректором УГА. На цій посаді пропрацював з 1926 р. до 1935 р. На жаль, згодом дотації чеської влади для УГА поступово зменшувалися і в 1935 р. вона була ліквідована.

У жовтні 1935 р. Б. Іваницький починає працювати в Рільничому державному ліцеї на теренах Польщі, де викладав лісівництво, ботаніку.

Після розгрому Польщі під час Другої світової війни деякий час був безробітним, потім працював на різних посадах в Кракові та Любліні. У 1945 р. переїздить до Відня, де втрачає свою дружину. Від червня 1945 р. до 1951 р. проживав у Німеччині. У 1952 р. вже важко хворий Б. Іваницький емігрував до Детройта (США), де вже мешкав його син-інженер. Помер 4 квітня 1953 р.

Перелік використаних джерел:

1. Баєр М.М. Підсумки будівництва Кам'янецького Сільсько-Господарського Інституту та перспективи його розвитку: відбитки з кн. 4-ї «Записок С.-Г.

Інституту в Кам'янці на Поділлі». Кам'янець на Поділля: друкарня імені Леніна, 1927. 21 с.

2. Проф. Іван Розгін. Борис Юрійович Іваницький (бібліографічний нарис)/Нові дні. Універсальний ілюстрований місячник, 1953, Число 40, С.3, 15

Режим доступу: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/16885/file.pdf>

3. Наш шлях. 1920. 10 березня.

4. Наш шлях. 1920. 4 лютого.